

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Lierne kommune

Arkivsak: 24/317
Møtedato/tid: **28.05.2024 kl. 10:00**
Møtested: Kommunestyresalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
12/24	Risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028
13/24	Referatsaker mai 24
14/24	Innspill til kontrollutvalgets arbeid
15/24	Godkjenning av protokoll

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Einar Sandlund på telefon 938 97 555, eller e-post: einar.sandlund@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer 19.05.2024

Tore Solstad (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Einar Sandlund/s/
Seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024-2028

Behandles i utvalg		Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Lierne kommune		28.05.2024	12/24
Saksbehandler	Einar Sandlund		
Arkivkode	FE-217, TI-&58		
Arkivsaknr	24/195 - 5		

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll til neste møte, basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurdering og de innspill som er kommet frem i møtet
2. Kontrollutvalget vil peke på følgende områder, tema og selskaper:

Forvaltningsrevisjon:

- ...
- ...
- ---

Eierskapskontroll:

- --
- ----

Vedlegg

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper.

Vi viser til kontrollutvalgets hhv. sak 02 og 03/24, der kontrollutvalget gjorde slike vedtak:

1. *Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.*
2. *Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon til møte den 28.05.24. Dokumentet utarbeides innenfor en ressursramme på 60 timer og oversendes sekretariatet innen 10.05.24.*

1. *Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.*
2. *Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for eierskapskontroll til møte 28.05.24 og oversendes sekretariatet innen 10.05.24. Den skal utarbeides og ses i sammenheng med helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon.*

Risiko- og vesentlighetsvurderingene er nå mottatt fra revisor, se vedlegg.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. I tillegg til revisor sine vurderinger er sentrale aktører i kommunen invitert til å gi ytterligere innspill til risikoområder, for med det å ha et bredere grunnlag til utarbeidelse av planen.

De sentrale aktørene har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet og er invitert inn gruppevis.

Følgende tidsplan er lagt:

10.00 – 10.05: *Orientering om ROV fra revisjonen*

10:05 – 10.50 *Kommunedirektør og sektorsjefer*

10.50 - 11.20 *Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud*

11.30 - 12.00 *Lederne i ungdomsråd, eldres råd og råd for personer med funksjonsnedsettelse*

12.00 – 12.45 *Ordfører og gruppeledere*

12.45 – 13.15 *Oppsummering kontrollutvalget*

13.15 - *Ordinær saksbehandling i kontrollutvalget i henhold til møteinnkalling*

De inviterte er bedt om å forberede seg på følgende:

1. *På hvilke områder er det risiko for at kommunen og selskaper der kommunen har eierandeler i ikke:*

- *når politisk vedtatte målsettinger?*
- *oppfyller lovkrav?*
- *driver effektivt?*

2. *På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon og hhv. eierskapskontroll?*

Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere skal utvalget komme fram til hvor det ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering

Kontrollutvalget må vurdere de innkomne innspillenes risiko, og hvordan disse skal vektes i forhold til revisors risiko og vesentlighetsvurdering.

Sekretariatet har ut fra behandlingen i andre kontrollutvalg erfart at det er nyttig for kontrollutvalget å se forvaltningsrevisjons- og eierskapsressursene i sammenheng og dermed til lage en felles plan. På bakgrunn av dette må kontrollutvalget peke på områder/temaer de finner aktuelle å ta inn i planen.

Det er lagt opp til at planen skal vedtas av kontrollutvalget i neste møte.

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Lierne kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Lierne kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering	Beredskap (ROS analyse)
Offentlige anskaffelser	Organisering - omstilling
Barnevern	Habilitet
Demensomsorg	Informasjonssikkerhet
Bruk av tvang	Styring/måloppnåelse
Elektronisk pasientjournal	Bærekraft
Klima og miljø	Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
Planarbeid	Kommunesamarbeid (kommunalt oppgavefelleskap)
Internkontroll – system og implementering	Merverdiavgifts behandling
Legesamarbeid	Selvkost
	Økonomisk bærekraft
	Saksbehandling
	Barn med særlige behov
	Taushetsplikt og personvern
	Ivaretagelse av flyktninger
	Utenforskap
	Tildeling av tjenester
	Vedlikeholdsetterslep
	Forvaltning av motorferdselloven m forskrift
	Næring, skog- og landbruk
	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
	Namdal Rehabilitering IKS
	Nord-Trøndelag Krisesenter IKS
	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS
	NAMAS Vekst AS

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Rekruttering	ROS og beredskap
Internkontroll – system og implementering	Organisering - omstilling
	Habilitet
	Informasjonssikkerhet
	Styring/måloppnåelse
	Bærekraft
	Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
	Kommunesamarbeid (kommunalt oppgavefelleskap)

Rekruttering

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taust kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Kommunen mangler blant annet ansatte innen helse - institusjon har en negativ klang. Det er stor rullering på personal innen helse og omsorg. Det er relativt store utgifter til innleie av arbeidskraft innen helse og omsorg, og mange pensjonister er innleid.

Bofellesskapet på Steinhagan er ressurskrevende, det er gjort flere utlysninger, men mangler ansatte. Dette er ikke samlokalisert med sykehjemmet.

Det er relativt høyt sykefravær i helse og omsorg og oppvekst (hhv 12,1 % og 7,7%).

Det er tilnærmet ingen arbeidsledighet i kommunen.

Organisering

Det er gjennomført omorganisering, iverksatt 01.01.2022. Oppvekst & kultur, og helse & omsorg er sammenstilt, med 3 nivåmodell med etatsledere og enhetsledere.

Den nye organiseringen er ifølge kommunedirektøren krevende for kommuneledelsen. Det har vært noe utskifting av mellomledere, men stillinger er blitt besatt på ny. Omorganisering var politisk bestemt, og man er spent på hvilke føringer som kommer fra påtroppende kommunestyre.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie.

Bærekraft

FNs bærekraftsmål angir viktige mål for felles retning i samfunnsutviklingen, globalt, nasjonalt og lokalt. Bærekraftsmålene berører alle deler av en kommunes virksomhet. Manglende lokalt arbeid for bærekraftsmålene kan medføre feil tiltak og feil utvikling på mange kommunale virksomhetsområder med hensyn til en bærekraftig utvikling. Konsekvensene kan eksempelvis være økende fattigdom, mangel på rent vann, ødeleggelser av hav og landressurser, større ulikheter, fallende sysselsetting og fallende økonomisk vekst. Systematisk arbeid med bærekraftsmålene kan føre til en positiv utvikling på de samme områdene.

Revisor ser at bærekraftig utnyttelse av naturressursene er en del av kommunens fokusområder, beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel kap 2.4.5.1 Klima og miljø. Revisor har imidlertid ikke registrert at Lierne kommune har tatt inn FNs bærekraftsmål som et element i sitt overordnede planverk.

Kommuner er viktig for å realisere bærekraftsmålene (Meld. St 40, 2020-2021). Regjeringen forventer at fylkeskommuner og kommuner legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Miljø ble tidlig satt på dagsorden og er en forløper til bærekraftsmålene.

Stopp klimaendringene er det trettende bærekraftsmålet. Den enkelte kommune har fram til nå i varierende grad vært opptatt av klima og miljø.

ROS og beredskap

Lierne kommunes seneste Risiko- og sårbarhetsanalyse er fra 2018, og denne bør oppdateres.

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at eksempelvis oppvekstsektoren rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis.

Lierne kommune bruker Compilo og har lastet opp sine egne rutiner der. Det har vært litt skippertaksarbeid her ifølge kommunedirektøren.

Man får en del avviksmeldinger i compilo, og det er litt for mange som kommer til kommunedirektøren uten at det er gjort noe med dem. Det kommer mest avvik fra helse og oppvekst – blant annet vedrørende oppfyllelse av krav for Livsgledesykehjem. FAMAC har også et eget system for avvik. Dette er ofte avvik vedr driftsbygninger/driftsoppdrag. Det kan være avvik også for sikkerhet til ansatte/publikum/beboere.

Revisor erfarer at flere kommuner ikke har et godt internkontrollsystem implementert, noe som øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og

kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem.

Habilitet

Det er på generelt grunnlag risikoer forbundet med habilitet i en liten kommune som Lierne, hvor det kan være kort vei mellom slektskap, private eierinteresser og jobb / politiske verv i kommunen.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Sykefravær er en risiko i kommunen. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Kommunesamarbeid (kommunalt oppgavefelleskap)

Lierne kommune har et vertskommunesamarbeid innen lønn med Namsskogan, Grong, Lierne og Røyrvik. De ansatte er samlokalisert på Namsskogan.

Øvre Namdal landbruk og utmark (ØNLU) startet opp 1. september 2019. Dette er et vertskommunesamarbeid mellom Røyrvik, Namsskogan og Lierne, med Lierne kommune som vertskommune - forvaltning av lovverket for jord, skog utmark og miljø.

Lierne kommune er en del av vertskommunesamarbeid om barnevern, gjennom Indre Namdal barnevern. Dette er et samarbeid mellom kommunene Grong, Lierne, Namsskogan, Røyrvik og Høylandet.

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid, som utgikk med den forrige kommuneloven. Det er en sannsynlighet for at organisatoriske løsninger som velges i denne overgangen ikke er hensiktsmessig og gir utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er

viktig å avklare ved etablering. Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Offentlige anskaffelser	Økonomisk bærekraft
	Merverdiavgiftsbehandling
	Selvkost

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Offentlige anskaffelser

Regelverket om offentlige anskaffelser er til revidering i 2023 - 2024. Forslag til endringer omfatter forenklinger under EØS-terskelverdi, hvor oppdragsgiver er foreslått en betydelig større frihet og fleksibilitet.

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges.

I en liten kommune som Lierne med begrensede personalressurser, og med store avstander til potensielle tjenestetilbydere, er det en risiko forbundet med etterlevelse av regelverket for

konkurranse for anskaffelser over og under terskelverdi. Kommunedirektøren opplyser likevel at størrelsen på organisasjonen gjør forholdene oversiktlige, og at dersom det forekommer brudd på regelverket vil det trolig bli oppdaget.

Merverdiavgiftsbehandling

Regelverket om merverdiavgiftskompensasjoner, ordinær merverdiavgift og fradragsrett er komplisert. Det er sannsynlig at feil kan oppstå, og konsekvensen er at da vil det komme krav om tilbakebetaling fra Skatteetaten, og det kan ilegges bot på 40 prosent av feilen. Potensielt kan dette utgjøre store beløp som har betydning for kommuneøkonomien.

Selvkost

Flere saksområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. Regelverket er komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for framtidens abonnenter eller motsatt.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Taushetsplikt og personvern
Barnevern	Saksbehandling

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelte barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Barnevern

Basert på saksbehandlingstider og andre mål på kvalitet i barnevernstjenestene (bl.a. andel barn med omsorgs- og tiltaksplan), vurderer revisor risikoen som noe forhøyet innen barnevernstjenester i kommunen. Lierne er med i vertskommunesamarbeid for barnevernstjenester, med Grong som vertskommune.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Det er sannsynlig at barnets beste og barnas

stemme, er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak.

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Legesamarbeid	Ivaretagelse av flyktninger
Demensomsorg	Utenforskap
Bruk av tvang	Tildeling av tjenester
Elektronisk pasientjournal	

Legesamarbeid

Området legesamarbeid er sårbart ifølge kommunedirektøren, og det er utfordringer med bemanning på området. Ifølge kommunedirektøren må man ta i bruk mer digitale tjenester i årene fremover. For eksempel ekonsultasjon med lege på Grong, og fysisk prøvetaking lokalt.

Lierne kommune utreder legesamarbeid i Indre Namdal. Gruppen skal arbeide ut i 2024 før de lander på en konklusjon.

Kommunen ønsker et felles bygg for nødetatene i kommunen, med nytt bygg, for å sikre langsiktighet.

Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike

konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Tildeling av tjenester

Det er sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Bruk av tvang

Tilsynsrapporter har avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang

Ivaretagelse av flyktninger

De siste årene har kommunen tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av

flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere. Det var i 2023 totalt bosatt 20 flyktninger i Lierne. Syssesettingsgraden er ifølge tall fra SSB noe lavere blant flyktningene enn den øvrige befolkningen.

Elektronisk pasientjournal

Helseplattformen AS er under innføring i flere kommuner, og Lierne sammen med flere andre namdalskommuner vurderer nå om helseplattformen skal innføres eller ikke. Helseplattformen AS er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for hele helsetjenesten i Midt-Norge. Informasjonsflyt mellom helseforetaket og kommunene har vært utfordrende etter innføring av Helseplattformen.

Kommunen har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepersonellet og andre brukere, og at løsningen ikke gir uønskede konsekvenser for tjenestemottakere og pasienter.

Innføringen av Helseplattformen viser at en del kommuner har hatt problemer, og at innføringen har vært mer krevende enn forventet. Blant annet er det kjent at det har vært svikt i tjenester, pasientbehandling og håndtering av personvern. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene. Lierne vurderer alternativer til Helseplattformen, og dette er ennå ikke avklart. Også prosessen med å innføre nytt system for elektronisk pasientjournal, uansett leverandør, innebærer en risiko med tanke på utveksling av pasientopplysninger, mellom fastlege og spesialisthelsetjenesten.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Planarbeid	Forvaltning av motorferdselloven m forskrift
Vedlikeholdsetterslep	Næring, skog- og landbruk
	Klima og miljø

Forvaltning av motorferdselloven med forskrift

Det er relativt stor utskiftning i personalet, innen funksjonen rådgiver motorferdsel. Kommunen har blitt overprøvd av statsforvalteren på et punkt som kommunen mener er innenfor kommunalt skjønn. 2023. (Paragraf 6 i forskriften, dispensasjon til hyttekjøring)

Ifølge kommunedirektøren har statsforvalterens anvendelse av regelverket endret seg de siste årene, noe som medfører uenighet mellom kommunen og statsforvalteren.

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Planarbeid

Planprosessene driver de kommunale tjenestene fremover, og oppstiller rammene for kommunens samfunns-, areal og næringsutvikling. Planarbeidet utfordrer dynamikken mellom regelverket, statlige føringer og forholdet til det lokale handlingsrommet. Ivaretagelse av bærekraftsmål i planarbeidet står sentralt og fordrer god tverrsektoriell samhandling. Manglende oppdatering av planverket, eksempelvis planstrategi, samfunnsplan og arealplan får konsekvenser for tiltakshavere og saksbehandlingen i kommunen. Eldre og utdaterte areal-

og reguleringsplaner fører til et økt antall dispensasjonssøknader, noe som i sin tur øker den kommunale ressursbruken og fører til lengre saksbehandlingstider. Administrasjonen og politisk nivå kan vekke hensyn ulikt i spørsmålet om dispensasjoner, noe som både kan føre til at tilnærmet like saker får ulike utfall og at beslutningen skaper presedens for nye saker.

Kommunen har en gammel kommuneplan samfunnsdel som ble vedtatt i kommunestyret i 2018 – det er relativt god kobling mellom samfunnsdelen og årsplanen. Man rapporterer på denne i årsrapporten. Målsettingene i samfunnsdelen er imidlertid noe generelle. Selv om de peker på relevante forbedringspunkter, er målsettingene i mindre grad konkrete, og ikke målbare og tidsbestemte.

Vedlikeholdsetterslep

Kommunen har et FDV-system for eiendomsforvaltning, men dette blir ikke brukt helt etter hensikten. Vedlikeholdsplan for eiendomsmassen er ikke i famak, men kun som en politisk vedtatt ekstern plan. Denne blir ikke fulgt.

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

Næring, skogbruk og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slike interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling

på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Mange eierskap	Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS
	Namdal Rehabilitering IKS
	Nord-Trøndelag Krisesenter IKS
	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS
	NAMAS Vekst AS

Mange eierskap – generell eierskapskontroll

Kommunen har mange eierinteresser i ulike selskaper samt at kommunale tjenester ivaretas i noen av disse selskapene. Dette gjør at kommunen bør være tettere på disse selskapene for å følge opp eierskapet i forhold til kommunens forventninger og at kommunen er aktiv i eierstyringen. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes.

Interkommunale selskap

- Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS (*Lierne kommunes eierandel: 1,51 %*)
 - IKA Trøndelag IKS har utfordringer med lagringsplass av arkivmateriale. Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS ble etablert i år 2000 da institusjonen ble et interkommunalt selskap, opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999. Selskapet skal følge opp arkivlovens intensjoner og bestemmelser og fungere som et arkivdepot for eieren med papirbaserte og elektroniske arkiv. Det er behov for nytt administrasjonsbygg. Selskapet er etter revisjonens syn aktuelt for forvaltningsrevisjon.
- Namdal Rehabilitering IKS
 - Viktig tjeneste, Snåsa har tredd ut av samarbeidet, har vært krevende økonomisk. Selskapet er etter revisjonens syn aktuelt for eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon.

- Nord-Trøndelag Kriesesenter IKS (*Lierne kommunes eierandel: 1 %*)
 - Nord-Trøndelag kriesesenter IKS ivaretar kommunale oppgaver etter kriesesenterloven for flere kommuner. Det er risiko knyttet til organisering og styring med de kommunale tjenestene som ytes. Flere kommuner velger å delta i interkommunale samarbeid for å nyttiggjøre seg stordriftsfordeler, dette utfordrer igjen kommunene på god eierstyring. Selskapet er etter revisjonens syn aktuelt for eierskapskontroll/forvaltningsrevisjon.

Følgende interkommunale selskap er vurdert til å ha lav risiko:

- Brannvesenet Midt IKS (*Lierne kommunes eierandel: 6,6 %*)
- Konsek Trøndelag IKS (*Lierne kommunes eierandel: 1 %*)
- Museet Midt IKS (*Lierne kommunes eierandel: 2,77 %*)
- Lierne Nasjonalparksenter (*Lierne kommunes eierandel: 60 %*)
- Midtre Namdal Avfallsselskap IKS
- IKT Indre Namdal IKS (*Lierne kommunes eierandel: 16,6 %*)
 - Selskapet er revidert i 2022 – revisjonen ble gjennomført i Lierne. Det er utfordringer i forbindelse med GDPR, eierskap samt at kommunedirektører er representert i styret

Aksjeselskap

- Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk AS (*Lierne kommunes eierandel: 2 %*)
 - NTE AS er et morselskap som utøver eierrollen overfor datterselskapene, både gjennom verv i selskapenes styrer og gjennom leveranser av konserntjenester innen økonomi, finans, innkjøp, HR, IKT, eiendomsforvaltning og kommunikasjon. NTE AS eies av 19 kommuner fra 2018. NTE AS eier alene følgende selskaper:

NTE Energi AS

NTE Marked AS

NTE Elektro AS

NTE Telekom AS

NTE Montenegro AS
Nord-Trøndelag Eiendom AS

Tre av datterselskapene har også egne datterselskap. I tillegg eier NTE AS 40 prosent av nettselskapet Tensio AS og har eierinteresser i andre selskaper. Konsernorganisering medfører at det oppstår et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring. Et konsern består av flere aksjeselskaper som i utgangspunktet er selvstendige enheter, men som er budet sammen gjennom eierskap. Revisor erfarer at det i flere sammenhenger er lite fokus på forhold omkring eierskapet når det dannes konsern og dette medfører en risiko for eksempelvis habilitet, informasjonsflyt og styringsmuligheter. Risikovurderingen aktualiserer en eierskapskontroll.

- NAMAS Vekst AS (Lierne kommunes eierandel: 20%)
 - Utgjør en viktig tjeneste - tett kontakt med NAV. Moderat risiko knyttet til økonomi samt styring fra kommunens side. Hvordan er eierstyring etter omdannelse til konsern/holding?

Følgende aksjeselskap er vurdert til å ha lav risiko:

- Lierne Utvikling AS (*Lierne kommunes eierandel: 100 %*)
- Lierne Boligutleie AS (*Lierne kommunes eierandel: 74,5 %*)

Samvirkeforetak

Sørli samfunnshus SA

Visit Namdalen

Mebygda Vassverk SA

Tunnsjø Vannverk SA

Revisjon Midt-Norge SA (revideres ikke av RMN)

Sentrale tjenester levert av eide selskaper – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap

Kommunen har satt bort sentrale tjenester til eide selskaper, eksempelvis renovasjon og brann. Det er risiko knyttet til organisering og styring med de kommunale tjenestene som ytes. Flere kommuner velger å delta i interkommunale samarbeid for å nyttiggjøre seg stordriftsfordeler, dette utfordrer igjen kommunen på god eierstyring.

Referatsaker mai 24

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Lierne kommune

Møtedato

28.05.2024

Saknr

13/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/317 - 3

Forslag til vedtak

Reeferatene tas til orientering

Vedlegg

De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

Habiliteten må vurderes fra sak til sak

KS Folkevalgprogram og boka Tillit

Befaring må settes som et formelt møte

Oppvekstprofil-2024-Lierne

Saksopplysninger

Det kan bli fremlagt ytterligere referatsaker i møtet

Vurdering

Referatene anbefales tatt til orientering

De beste grunner taler for at forbudet mot fjernmøter ikke gjelder i en hastesituasjon

Kommunal Rapport 02.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan et fjernhastemøte behandle en sak om arbeidstakers tjenstlige forhold?

SPØRSMÅL: Nylig ble det gjennomført et hastefjernmøte i kommunestyret vårt. Møtet foregikk over e-post, og temaet var innsetting av en settekommunedirektør i en klagesak mot kommunedirektøren.

Ordfører viste til kommuneloven § 11-8 som hjemmel for bruk av denne møteformen. I kommuneloven § 11-7 heter det imidlertid at «Et møte som skal lukkes etter § 11-5 andre ledd, kan ikke holdes som fjernmøte». Dette gjelder blant annet når det er tale om «en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold». Jeg lurer derfor på: Er vedtaket i kommunestyret i denne saken gyldig?

SVAR: Den aktuelle bestemmelsen i § 11-8 andre avsnitt gir altså lederen for organet, her ordfører, fullmakt til å bestemme at et møte skal holdes som fjernmøte «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte, eller saken ikke er så viktig at et ekstraordinært møte anses som nødvendig». Spørsmålet er altså om dette også gjelder i den aktuelle saken, eller om det her følger av bestemmelsen i § 11-7 tredje avsnitt at hastefjernmøte ikke kan benyttes.

Det er usikkert om et vedtak om oppnevning av settedirektør i en slik klagesak er en sak som angår «en arbeidstakers tjenstlige forhold», og dermed i det hele tatt går inn under denne regelen, men om vi forutsetter at det vil den, blir altså spørsmålet om forbudet i § 11-7 mot bruk av fjernmøte også gjelder for hastefjernmøte etter § 11-8.

Bestemmelsen i § 11-7 er gitt pga. frykt for at uvedkommende skal kunne skaffe seg adgang til taushetsbelagt kommunikasjon mellom medlemmene i møtet. Dette er et hensyn som også kan være aktuelt i hastefjernmøte etter § 11-8, men her vil skadevirkningene ved et absolutt forbud mot å bruke denne møteformen kunne bli betydelige.

Det er tale om en situasjon der «hvis det er påkrevd å få avgjort en sak før neste møte, og det enten ikke er tid til å holde et ekstraordinært møte». I en slik situasjon er det derfor nærliggende å falle ned på at vi må kunne nøye oss med å stole på at kommunen gjør det som er nødvendig for å skjerme diskusjonen i møtet og opplysninger underlagt taushetsplikt som fremkommer der.

Jeg mener etter dette at de beste grunner taler for at vi må forstå loven slik at forbudet mot bruk av fjernmøter bare gjelder der dette skjer med hjemmel i beslutning i medhold av en generell fullmakt gitt av kommunestyret i medhold § 11-7 første avsnitt, og ikke der det som her er tale om en hastesituasjon etter § 11-8 andre avsnitt.

Brudd på denne bestemmelsen vil for øvrig neppe i seg selv føre til at vedtak som treffes i slikt møte blir ugyldig.

Habiliteten må vurderes fra sak til sak

Kommunal Rapport 22.04.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Økonomisjefen har blitt styreleder i et interkommunalt selskap, men er det lurt?

SPØRSMÅL: Av lov om interkommunale selskaper § 10 framgår følgende; Daglig leder eller representantskapsmedlem kan ikke være medlem av styre. Dette er den eneste begrensningen som lovgiver har satt med hensyn til valgbarhet. I et interkommunalt selskap som vår kommune er medeier i, har representantskapet valgt økonomisjefen i en av kommunene til styrets leder. Vi reiser spørsmål om dette er en god løsning, med tanke på god eierstyring, habilitet, taushetsplikt i styret og det personlige ansvaret som økonomisjefen påtar seg ved å være styreleder.

SVAR: Ulovlig er det neppe. Hva som er klokt, vil et stykke på vei avhenge av karakteren av selskapets virksomhet. Det er vel grunnen til at vi i ikke har flere generelle regler som avskjærer slike stillingskombinasjoner.

I stedet må dette vurderes fra sak til sak, i første rekke ut fra bestemmelsen i [IKS-loven § 15](#) om inhabilitet, der det fastslås at bestemmelsene om inhabilitet i kommuneloven [§ 11–10](#) og [13–3](#) gjelder tilsvarende for selskapets tilsatte og medlemmer av selskapets styrende organer, og at det er taushetsplikt etter forvaltningsloven for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for IKS som er omfattet av offentleglova – dvs. der stat eller kommune har i øverste majoritet i øverste styringsorgan.

KS Folkevalgtprogram og boka Tillit

Har du deltatt på KS Folkevalgtprogram eller ønsker å lese om folkevalgtes rolle i lokalpolitikken? Les boka Tillit.

KS Folkevalgtprogram er et tilbud til alle kommunestyre, fylkesting og direkte valgte bydelsutvalg. Hensikten er å bidra til et godt lokaldemokrati med høy tillit. Programmet skal også bidra til å gi dere folkevalgte trygghet og motivasjon, og en god forståelse for rollen. Denne boka legger selve grunnlaget for KS Folkevalgtprogram.

- Vi håper at boka skal være til hjelp i hverdagen som folkevalgt i kommunen eller fylkeskommunen, sier Dag-Henrik Sandbakken, fagsjef i KS.

Les boka [her](#)

Mer informasjon som kan være særlig relevant for deg som er folkevalgt finner du [her](#).

Befaring må settes som et formelt møte

Kommunal Rapport 15.04.2024, Jan Fridthjof Bern, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Når et utvalg er på befaring, er medlemmene da i et utvalgsmøte?

SPØRSMÅL: Vi går igjennom politisk reglement om dagen, og diskuterer om vi skal legge inn noe om befaringer i regi av de kommunale utvalgene, med tanke på møteoffentlighet, møteledelse, tilhørere, protokollering osv. Kan for eksempel utvalgene reise på befaring uten at det er et møte?

SVAR: Kommuneloven har ingen bestemmelser om «befaring». Den normale arbeidsformen for folkevalgte organer er at man bygger på skriftlige saksforelegg fra administrasjonen. Fordelen med denne arbeidsformen er at da har man et felles dokumentert og kvalitetssikret grunnlag for de vedtak som treffes.

Men ikke all informasjon er like lett å formidle på denne måten. Noen ganger er det en klar fordel om de folkevalgte har kunnet bygge også på egne iakttagelser av anlegget, naboskapet eller landskapet saken gjelder. Denne måten å innhente kunnskap på reiser imidlertid noen særlige utfordringer.

Det grunnleggende problemet er forholdet til bestemmelsene i [kommuneloven kapittel 11](#) om saksbehandling i folkevalgte organer.

Utgangspunktet her er at den enkelte folkevalgte ikke har noen individuell rolle i saksbehandlingen, annet enn ved deltakelse i organets møter. En folkevalgt er valgt *som medlem* av kollegialt organ, og kan ikke opptre i denne egenskap ved å reise på befaring på egen hånd.

Saksbehandlingen i det aktuelle folkevalgte organet bygger på det som i domstolsprosessen kalles «hovedforhandlingsprinsippet». Det betyr at organets beslutninger skal være basert utelukkende på den informasjon som er fremlagt på lik fot for alle medlemmene i møte i organet.

Dette gjelder da ikke bare saksdokumenter og muntlig informasjon fra administrasjonen eller andre, men også den kunnskap som blir innhentet ved befaring. Slik befaring må derfor skje innenfor de rammene som kommuneloven oppstiller for møter i folkevalgte organer.

Det må sendes innkalling til deltakelse i befaringsen, og relevante saksdokumenter i saken, til medlemmene forut for befaringsen ([§ 11–3 første avsnitt](#)).

Befaringsen må settes som et formelt møte, og det må føres møtebok for befaringsen der det fremgår hva denne omfatter og hvem som deltok, herunder om parter eller sakkyndige deltok og ga informasjon eller fremførte synspunkter knyttet til saken.

Befaringsen må også være åpen for presse eller andre interesserte, så lenge det ikke truffet vedtak om lukking etter [kommuneloven § 11–5](#).

Brudd på disse reglene vil være en saksbehandlingsfeil som kan være grunnlag for en lovlighetsklage til Statsforvalteren over vedtak som treffes, etter bestemmelsene i [kommunelovens kapittel 27](#).

Hvis det er mulig at feilen kan ha hatt betydning for vedtaket, kan den medføre at dette blir ugyldig.

Lierne

Tema for årets profiler er hvorfor vennskap og fellesskap med jevnaldrende er så viktig for barn og unge. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

Nedenfor presenteres noen nøkkeltall for barn og unge i kommunen:

- Tall for andelen barn (0-17 år) i kommunen per 1.1.2023 som er innvandret eller norskfødt med innvandrerforeldre, kan ikke vises da tallgrunnlaget er utilstrekkelig. Andel og antall barn som innvandrer har fortsatt å øke i de fleste kommuner i 2023, som følge av krigen i Ukraina. Om lag en tredjedel av flyktningene som har kommet til Norge fra Ukraina er barn og unge.
- Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- I kommunen er andelen unge (15-24 år) som står utenfor ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Unge som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatt. De har gjerne behov for voksne som ser dem.
- Det blir ikke vist statistikk på andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har høy tilfredshet med livet. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2021-2023, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag.

2024

Oppvekstprofilen viser noen av kommunens styrker og utfordringer, og kan benyttes i planarbeidet for barn og unge og deres oppvekstmiljø. Indikatorene som presenteres i profilen er valgt med tanke på å fremme barn og unges oppvekstmiljø, og må tolkes i lys av kunnskap om lokale forhold.

Utgitt av:
Folkehelseinstituttet, Postboks 222 Skøyen, 0213 Oslo
Ansvarlig redaktør: Guri Rørtveit
E-post: oppvekstprofiler@fhi.no

Statistikken er hentet fra [Kommunehelsen statistikkbank](https://www.kommunehelsen.no/statistikkbank) per april 2024

Illustrasjon: FHI
Bokmål

Batch 1604241636.1604241702.1604241636.1604241702.16/04/2024 17:28

Oppvekstprofilene er utarbeidet i samarbeid mellom fem ulike direktorater og Folkehelseinstituttet.

Vennskap og fellesskap med jevnaldrende er viktig for barn og unge

Vennskap kan bidra til barn og unges sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling. I tillegg er vennskap en viktig kilde til økt livskvalitet, og er med på å forme de unges identitet og tilhørighet.

Vennskap er viktig for utviklingen av:

- **Sosiale ferdigheter:** Gjennom samtale og lek trener barn og unge seg på ferdigheter knyttet til å forstå og mestre sosiale situasjoner. Slike ferdigheter er viktige for å kunne samarbeide og etablere vennskap.

- **Sosial identitet og tilhørighet:** Barnets følelse av hvem de er, og deres rolle i samfunnet blir påvirket av hvordan de blir møtt av likesinnede. Opplevelse av tilhørighet og fellesskap formes i møte med andre barn og unge med felles interesser og verdier.

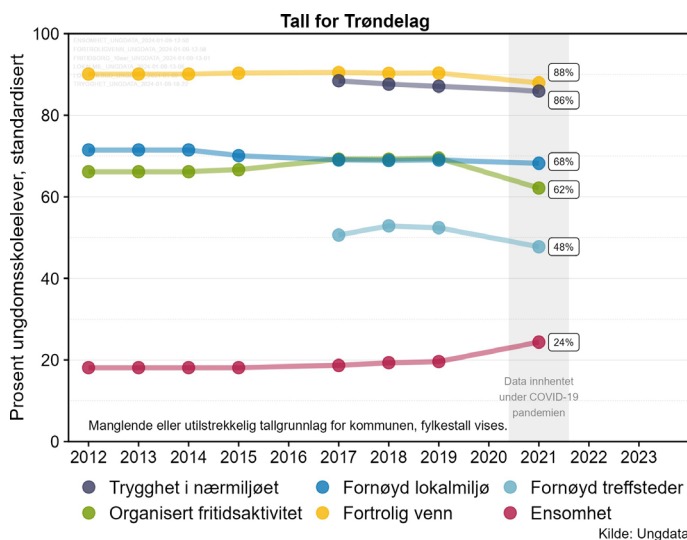
- **Selvtillit og selvfølelse:** Aksept fra venner er med på å styrke barn og unges selvtillit og følelse av egenverd. Emosjonell støtte kan gi barn og unge styrke til å tåle stress, og dermed motvirke psykiske vansker.

- **Kognitive ferdigheter:** Gjennom samvær med venner blir de unge eksponert for ulike synspunkter, noe som kan være med på å fremme toleranse og kritisk tenkning. Felles interesser, diskusjoner og kunnskapsutveksling kan bedre språkutvikling og oppmuntre til nysgjerrighet, innhenting av ny kunnskap, og utvikling av nye ferdigheter.

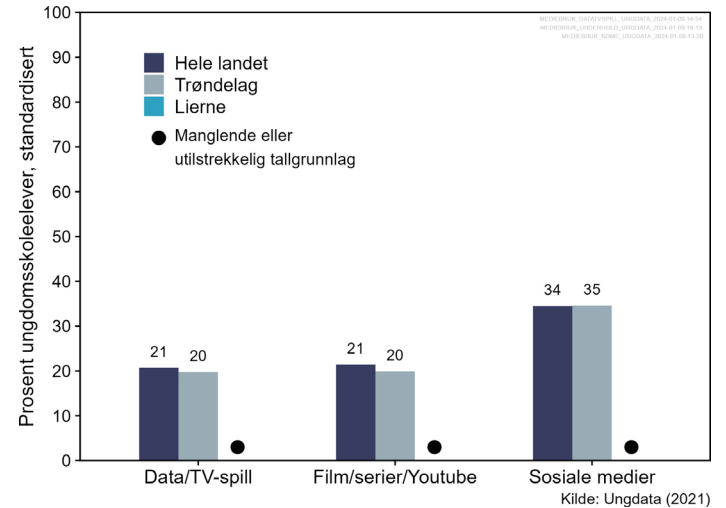
- **Fysiske ferdigheter:** Lek er en viktig arena for å tilegne seg og utvikle fysiske ferdigheter. Samvær med venner kan være en viktig motivasjon for å delta i organiserte og uorganiserte fritidsaktiviteter.

Se figur 1 for andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har en fortlørlig venn eller som opplever ensomhet.

Figur 1. Ungdomsskoleelevers opplevelser med nærmiljø, fritid og vennskap.

Figur 2. Ungdomsskoleelever som bruker mer enn 3 timer daglig på ulike medier.

Nye møteplasser på nett

Dataspill og sosiale medier er en integrert del av de unges liv, og påvirker barn og unges vennskap og sosiale relasjoner, se figur 2. Sosiale medier gjør det mulig for barn og unge å få kontakt med jevnaldrende med stor variasjon i interesser og væremåter. Denne formen for sosialisering bidrar trolig til at dagens barn og unge i større grad enn tidligere får prøvd ut ulike roller og identiteter. Digital sosialisering kan også bidra til at barrierer som for eksempel bosted, og psykisk og fysisk funksjonsevne, får mindre betydning for barn og unges utfoldelsesmuligheter.

Dataspill og sosiale medier kan imidlertid også ha negative effekter. Plattformene for sosiale medier kan gi større risiko for mobbing fordi det er enklere å være anonym og vanskeligere å se konsekvensene av mobbingen. Trakassering, utestenging og ryktespredning på nett kan påvirke barn og unges trivsel og psykiske helse negativt. Overdreven bruk av dataspill og andre sosiale medier kan også føre til avhengighet og fysisk sosial isolasjon. Det er derfor viktig å bevisstgjøre og veilede barn og unge når det gjelder de mulige negative aspektene ved sosiale medier.

Hva med barn som ikke har venner?

Enkelte barn og unge kan av ulike grunner ha problemer med å mestre sosiale ferdigheter, noe som kan føre til utfordringer med å danne og opprettholde vennskap. Hvis barn og unge ikke opplever vennskap og positivt samvær med jevnaldrende kan det få langvarige negative konsekvenser. Vennskap kan være viktig for utvikling av tillit og tilhørighet, som kan ha betydning for senere deltagelse i samfunns- og arbeidsliv. Barn og unge som blir utsatt for vedvarende mobbing og ekskludering har betydelig risiko for å utvikle alvorlige psykiske lidelser, og et bekymringsfullt fravær fra skolen. Det er derfor viktig at kommunen bidrar til å skape miljøer rundt barna som fremmer inkluderende og støttende relasjoner.

Viktige arenaer for forebygging av utenforskap er barnehage, skole, organiserte fritidsaktiviteter, og andre tilrettelagte møteplasser hvor barn og unge kan møtes. Etter pandemien har det vært en økning i andelen barn som oppgir at de blir mobbet, se figur 3.

I løpet av tenårene er det normalt at venner gradvis får større betydning som rollemodeller og kilde for støtte og omsorg enn familien, se figur 4. Det er imidlertid stor variasjon i hvor mye tid det enkelte barn eller ungdom faktisk ønsker å tilbringe med venner på fritiden. Det å ha få venner eller det å trives alene trenger ikke nødvendigvis å være grunn til bekymring. Det er kvaliteten på relasjonene og de unges ønsker som er viktig.

Hva kan kommunen gjøre?

- Lage en helhetlig forebyggende oppvekstplan for hvordan kommunen kan sikre inkludering og forebygge mobbing: i barnehagen, på skolen, i fritiden og på nettet.
- Sikre at de som jobber med barn og unge har nødvendig kunnskap og rutiner for å fange opp og gi støtte og veiledning til barn og unge som av ulike grunner sliter med å etablere vennskapsrelasjoner.
- Sørge for at det finnes tilgjengelige fritidsaktiviteter og sosiale arenaer for alle barn og unge, uavhengig av foreldrenes ressurser, eller andre barrierer. Barn fra familier med få sosioøkonomiske ressurser deltar sjeldnere i organiserte fritidsaktiviteter enn de med mange ressurser, se figur 5. Det er derfor viktig å sikre at også ungdom fra familier med færre ressurser får et tilbud.
- Legge til rette for inkluderende barne- og ungdomsmiljøer ved å fremme aksept og positive holdninger til mangfold, via kunnskapsformidling og felles aktiviteter på tvers av ulike grupperinger.
- Engasjere foreldrene til å bidra til organiserte foreldre-barn-aktiviteter. Dette kan fremme utviklingen av sosiale bånd mellom familier, og oppmuntre til vennskap mellom barn.
- Barn og unge skal bli hørt. Medvirkning kan skje gjennom ulike etablerte råd og prosesser.

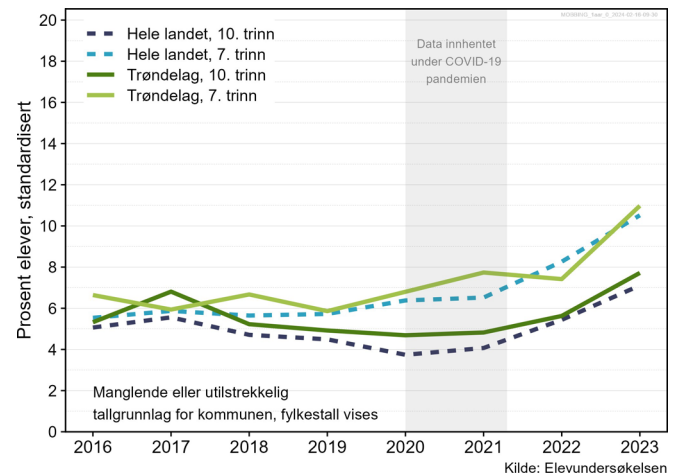
Forslag om tiltak rettet mot barn og unge og deres familier finnes på www.kunnskapombarn.no og Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid for barn og unge (www.helsedirektoratet.no/veiledere/psykisk-helsearbeid-barn-og-unge)

Utvidet tekst med referanser og lenker finnes på fhi.no/oppvekstprofiler.
Finn flere relevante indikatorer i [Kommunehelsa statistikkbank](http://kommunehelsa.statistikkbank).

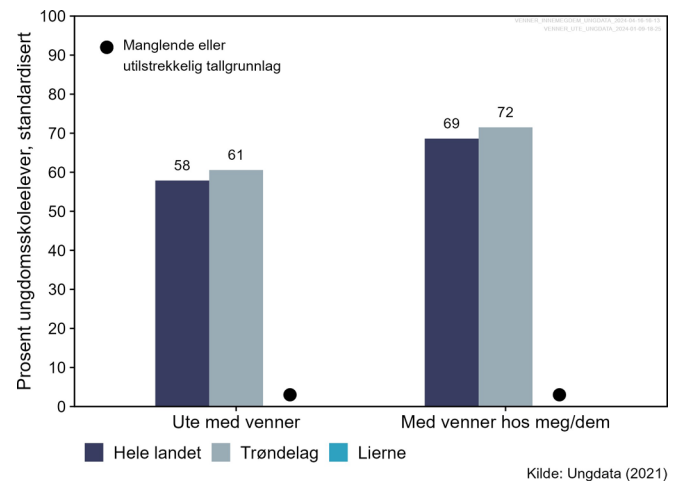
Ungdata-tall fra 2020 er innhentet i perioden før pandemien brøt ut 12. mars, tall for 2021 er innhentet under pandemien og tall for 2022 innhentet etter at de nasjonale pandemiltakene opphørte 12 februar. Les mer om begrunnelsen for årlige lands- og fylkestall fra ungdata for 2021 og 2022 på fhi.no.

Elevundersøkelsen gjennomføres hver høst. Tall fra 2020 og 2021 er dermed innhentet under pandemien.

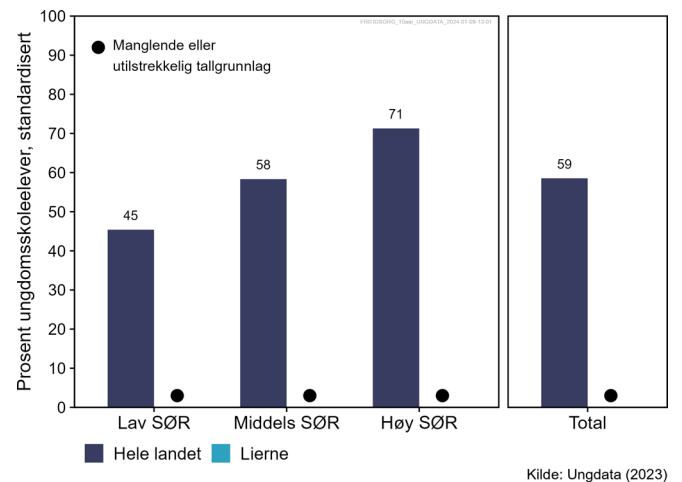
Figur 3. Elever som blir mobbet på skolen av andre elever (ettårige tall, for 3-årige tall se side 4).

Figur 4. Ungdomsskoleelever som minst en gang per uke er med venner ute størstedelen av kvelden, eller (inne) hos seg/dem.

Figur 5. Ungdomsskoleelever som deltar i organiserte fritidsaktiviteter, etter familiens sosioøkonomiske ressurser (SØR).

Oppvekstbarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I [Kommunehelse statistikkbank](#) finnes flere indikatorer og utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en utfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Lierne
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	15,9	20,0	20,3	prosent	
	2 Innvand. og norskf. med innv. foreldre	-	14,9	21,0	prosent	
Levelkår	3 Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	8,4	8,5	11	prosent	
	4 Barn i familier som mottar sosialhjelp	-	6,1	6,3	prosent	
	5 Bor trangt, 0-17 år	20	16	18	prosent	
	6 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	6,3	4	3,5	prosent	
	7 Unge som står utenfor, 15-24 år	6,1	7,3	7,6	prosent (a,k)	
	8 Mottakere av uførepensjon, 18-29 år	-	2,3	2,2	prosent (a,k)	
Barnehage og skole	9 Bemanning i barnehage, oppfylt	100	86	63	prosent	
	10 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	-	25	24	prosent (k)	
	11 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	-	27	26	prosent (k)	
	12 Trives på skolen, 7. trinn	-	83	85	prosent (k)	
	13 Mobbes på skolen, 7. trinn	-	8,7	8,4	prosent (k)	
	14 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	46,0	42,6	43,0	poeng (k)	
Fritid og nærmiljø	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	91	79	80	prosent (k)	
	16 Fornøyd med treffsteder, 2022-23	**	-	56	prosent (a,k)	
	17 Med i fritidsorganisasjon, 2022-23	**	-	59	prosent (a,k)	
	18 Fortrolig venn, 2022-23	**	-	87,1	prosent (a,k)	
	19 Ensomhet, 2022-23	**	-	22	prosent (a,k)	
	20 Regelbrudd, Ungd. 2022-23	**	-	9,2	prosent (a,k)	
Helse og helseatferd	21 Skjermtid over 4 timer, 2022-23	**	-	43	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd med helse, 2022-23	**	-	68	prosent (a,k)	
	23 Høy tilfreds. med livet, Ungd. 2022-23	**	-	51	prosent (a,k)	
	24 Psykiske plager, 2022-23	**	-	15	prosent (a,k)	
	25 Psykiske sympt./lidelser, 15-24 år	102	189	176	per 1000 (a,k)	
	26 Søvnproblemer, 2022-23	**	-	30	prosent (a,k)	
	27 Har brukt cannabis, 2022-23	**	-	4,1	prosent (a,k)	
	28 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	-	24	28	prosent (k)	
	29 Overvekt og fedme, 17 år	30	23	22	prosent (k)	
	30 Alkohol, har vært beruset, 2022-23	**	-	13,1	prosent (a,k)	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler.

Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler og begrunnelse for ettårige lands- og fylkestall for 2021 og 2022 [her](#).

1. 2023. 2. 2023, 0-17 år. 3. 2020-2022, barn (0-17 år) som bor i husholdninger som i en treårsperiode har en gjennomsnittlig inntekt under 60 % av nasjonal median. 4. 2022, 0-17 år, omfatter de som har mottatt sosialhjelp minst én gang i løpet av året. 5. 2022, trangboddhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 6. 2022, omfatter hjelpetiltak og omsorgstiltak. 7. 2022, omfatter de som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring (NEET). 8. 2020-2022, mottakere av varig uførepensjon. 9. 2023, barn som går i barnehager der kravet til både grunnbemanning og pedagogisk bemanning er oppfylt. 10./11. Skoleårene 2022/2023-2023/2024. 12./13. Skoleårene 2021/2022-2023/2024. 14. 2021-2023, ved avsluttet grunnskole på 10. trinn. 15. 2020-2022, omfatter elever bosatt i kommunen. 16. U.skole, svært bra eller nokså bra tilbud. 17. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 18. U.skole, svarer «ja, helt sikkert»/«ja, det tror jeg» på om de har minst én fortrolig venn. 19. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 20. U.skole, 3 eller flere ulike regelbrudd i løpet av det siste året. 21. U.skole, daglig utenom skolen. 22. U.skole, svært eller litt fornøyd. 23. U.skole, de som angir 8-10 på en skala fra 0-10, der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. 24. U.skole, har mange plager (ganske mye eller veldig mye plaget). 25. 2020-2022, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 26. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 27. U.skole, har brukt cannabis én gang eller mer ilt. siste 12 mnd. 28. 2022-2023, oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 29. 2020-2023, KMI som tilsvarer over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 30. U.skole, drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset én gang eller mer ilt. siste 12 mnd. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, Ungdataundersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Utdanningsdirektoratet, Vernepliktsverket og primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KURH-databasen i Helsedirektoratet). For mer informasjon, se [Kommunehelse statistikkbank](#).

Innspill til kontrollutvalgets arbeid

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Lierne kommune

Møtedato

28.05.2024

Saknr

14/24

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE-033, TI-&17
Arkivsaknr 24/317 - 4

Forslag til vedtak

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak.

I denne saken fattes det ikke konkrete realitetsvedtak(som i øvrige saker). Eksempel på tema som kan tas opp(listen er ikke uttømmende):

- *Deltagelse på kurs/konferanse*
- *Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte*
- *Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.*

Vurdering

Sekretariatet er av den oppfatning at en "oppsummeringssak" som denne i dette møtet kan være hensiktsmessig.

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Lierne kommune

Møtedato

28.05.2024

Saknr

15/24

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/317 - 2

Forslag til vedtak

Protokollen godkjennes

Saksopplysninger

Protokollen gjennomgås i møtet

Vurdering

Protokollen anbefales godkjent